



## 50 години сектор „Прогнози“ към НИМХ-филиал Варна

Венета Иванова\*

*Национален институт по метеорология и хидрология (НИМХ), филиал Варна  
Местност „Свети Никола“ №10, 9010 Варна, България*



През април 2020 година се навършиха 50 години от създаването на сектор „Прогнози“ към НИМХ-филиал Варна, а с това и 50 години метеорологично осигуряване на гражданското корабоплаване в Република България. Негов основател и първи началник е физикът Иван Тодоров Зографов (9.11.1918-19.05.2005). Отделът започва своята работа в състав от двама физика и двама техника, като постепенно се разрастват се увеличава до шест физика, четирима наносвачи на синоптични карти и един агрометеоролог. Дейността е съсредоточена в издаване на краткосрочни и средносрочни прогнози за времето и морето, анализи и бюлетини. През 1973 г. след подписването на т. нар. „Положение за хидрометеорологичното обслужване на гражданското корабоплаване“ между тогавашните председател на БАН акад. А. Балевски и Министър на транспорта Г. Стойчков започва организирано хидрометеорологично обслужване за западната акватория на Черно море. Задачата е възложена на тогавашната окръжна хидрометеорологична служба (ОХМС) – Варна. Районите на обслужване от 1 до 3 са между западния бряг на Черно море и 32° и. д. Морското метеорологично обслужване (ММО) включва: издаване на предупреждения за силен вятър, шквал, значително вълнение, намалена видимост, обледяване, ледоход; съставяне на регулярни 24 часови прогнози за времето и морето на български и английски език. Прогнозите се предават в три срока от денонощието на Бреговата радиостанция „Варна радио“ (LZW) за излъчване в ефир на честота 3740 kHz и на УКВ на 26-ти канал. Това задължение България поема като страна по Международната конвенция за спасяване на човешки живот на море (SOLAS), свързан с нейното членство в Международната Морска Организация от 1960-та година.

На 01.04.1987 г. със заповед №328 на началника на Районно управление по метеорология и хидрология (ПУХМ) Варна стартира метеорологично осигуряване на район „JULIETTE“ (J) в системата NAVTEX. По този начин Варна става една

\* Veneta.Ivanova@meteo.bg

от шестте станции (освен Одеса, Истанбул, Самсун, Новоросийск и Мариупол), които са ангажирани с изготвяне и излъчване на морска 12 часова прогноза за морската подобласт към NAVAREA III. Формата на прогнозата е съкратена, съставя се на английски език и се разпространява два пъти в денонощието отново чрез Бреговата радиостанция „Варна радио“ на честота 518 kHz. Разстоянието, до което информацията се получава на борда на кораби в морето е 350 морски мили (648 км).

В годините, преди появата на съвременните средства за комуникации и компютри, работата е била трудоемка. Ръчно се е обработвала информацията, постъпваща от три аерологични сондажа (София, Ахтопол и Букурещ), както и тази от прогностичните центрове от Офенбах и Москва. Ръчно са се изчислявали 3 индекса на неустойчивост. Бюлетините към Морска администрация-Варна са били почти ежедневие. Чрез прилагане на теоретични познания и използване на номограми се е прогнозирано вълнението на морето. Със специализирани прогнози са били обслужвани фирми за нефтени проучвания в българския шелф, изготвяни са многобройни маршрутни прогнози. От 1978 г. до днес за развитие на отдела своя принос са дали повече от двадесет синоптика.

И до днес освен морски, в сектора продължават да се изготвят и обичайните прогнози за времето в Източна България, в услуга на широката общественост, съставят се предупреждения за опасни метеорологични явления. През 2005 г. Община Варна присъжда на тогавашния колектив „Награда Варна“, като по този начин публично изтъква високия професионализъм на синоптиците в областта на морското метеорологично обслужване за западната акватория на Черно море. През 2014 г. и 2016 г. световно известната регата The Tall Ships, с домакин гр. Варна, е обслужвана с морски прогнози. От 01.01.2016 г. в Европейската система за предупреждения за опасни метеорологични явления METEOALARM се издават предупреждения за значително вълнение и силен вятър за крайбрежната зона, като се покрива района до 12 морски мили навътре в морето.

През цялата 50 годишна история вниманието на Ръководството и работещите в сектор „Прогнози“ към НИМХ-филиал Варна продължава да е насочено към повишаване качеството на изготвяните продукти. Широкото навлизане на числените модели, както на водещи в областта световни метеорологични центрове, така и на регионалните, позволяват да се подобрява събдваемостта на прогнозите. От края на 2020 г. в реално време вече се проследява и състоянието на морето в близост до брега, с информация получавана от метеорологични буйове, закотвени в шелфовата зона.

ММО и осигуряването на безопасността по време на плаване в море в помощ на развитието на морския транспорт и бизнес е ангажимент и приоритет единствено в работата на синоптиците от НИМХ-филиал Варна.

*Благодарност:* Изказвам своята благодарност на всички бивши и настоящи колеги, които със своя висок професионализъм и всеотдайност успяха да утвърдят филиал Варна като Регионален център за изготвяне и разпространение на морски прогнози. Специална благодарност към Любомир Маджаров и Вяра Рафайлова, които с дългогодишния си опит като синоптици в отдела ми съдействаха при подготовката на материала и споделиха своите спомени през годините.

На целия колектив пожелаваме здраве и още много творчески успехи!